

ARNE REBERG

Hur överleva i decibeldjungeln?

Arne Reberg, journalist och författare, bor i en sörmäländsk skogsglänta, fjärran från allt hälsovådligt buller

Dagens barn visar alltmer uppenbara svårigheter att orientera sig i vår högröstade tid. Trots att ljud påverkar oss minst lika mycket som luft, mat och dricksvatten, diskuteras sällan följdverkningarna, annat än om någon skadat hörseln av discomusik eller under en rockkonsert.

Oväsandet blir discogenerationens rymdkapsel. Med volymknappen skjuter de upp sig i en artificiell tillvaro redan i första klass; 13 procent av 1 000 intervjuade sjuåringar har tinnitus, enligt en studie av Kajsa Mia Holger, specialitäläkare vid hörselvården på Sahlgrenska Universitetssjukhuset i Göteborg.

Därmed har förekomsten av tinnitus bland barn stigit till samma nivå som hos vuxna.

Barnen betalar ett allt högre pris för stadens buller. I tätorterna är 21 procent hessa, i glesbygden bara 6 procent, enligt ett forskningsprojekt om hessa barn i storstad och på landsbygd, genomförd av forskare på Tekniska högskolan, talkliniken vid Danderyds sjukhus och psykologiska institutionen vid Stockholms universitet.

Bullernivån på dagis är så hög att Arbetarskyddsstyrelsen i många fall skulle föreskriva hörselskydd. Barnröster överbjuder varandra: Se mig, hör mig!

Tystnaden har blivit ett gammaldags beteende som hämmar barnen. Något skrämmande otidsenligt.

Hur våra nya ljudmiljöer gör djupa avtryck i det formbara barnet har undersökts av den västtyske fysiologen Sinz:

»Att tidigt i livet utsätts för musik som ett ständigt intensivt bakgrunds-ljud leder till att man redan tidigt slutar att uppfatta bullerintensiteten i överbefolkade storstadsområden. Detta inte bara höjer hörbarhetsströskeln, det försämrar också förmågan att känslomässigt nyanserat bearbeta musikaliska kvaliteter av måttlig intensitet.«

Embryologer är idag ense om att örat är det först utvecklade organet hos fostret, och att omusikaliska ljud får fostret att sparka förtvivlat. I fjärde graviditetsmånaden är hörselorganen fullt utvecklade, och barnet hör genom fostervattnet moderns hjärta slå med 70 decibel, motsvarande högljutt tal.

Efter första halvåret kan barns lal-

Tystnaden har blivit ett gammaldags beteende som hämmar barnen. Något skrämmande otidsenligt.

lande härledas till skillnaden i föräldrars sociala tillhörighet.

Det finns ett samband mellan svag språkutveckling och boende i högljudmiljö.

Barn förstår ljud tidigare än ord, och hjärnan lagrar ord innan talförmågan utvecklas. Före skolåldern äger vi ett eget ljudspråk med betydligt större utrymme för fantasi och känslor än vad vår verbala färdighet förmår.

Ett amerikansk forskningsprojekt visar att sjuka spädbarn upphörde att skrika när de bjöds lugnande musik. Av en annan studie framgår att 52 för tidigt födda barn med alltför låg vikt gick upp i vikt och kunde skrivas ut tidigare än beräknat tack vare att de bjöds på bandad musik. Vivaldi och Mozart fungerade bäst.

Dessa är några, av många, tydliga exempel på hur beroende vi är av den goda akustiska miljön. Att i späda år utsättas för osorterad skvalmusik som ett

ständigt bakgrunds-ljud är däremot närmast psykisk misshandel!

All forskning jag tagit del av är tämligen enig om att barnet reagerar på akustisk stress med förlorad uppmärksamhet, skärmar av sig och får en bristande känslighet.

Från födseln känner barn igen röster som funnits kring dem i fosterstadiet. Således är det angeläget att såväl musik som röster är behagliga, och att man i möjligaste mån undviker hårda och aggressiva ljud.

Det är viktigt att föräldrar i stället tar fram de »levande« ljuden. Om TV-brus och skvalmusik stängs av förvandlas en kastrull från en diffus störning till en distinkt klang barnet kan lokalisera och bearbeta.

Först när våra barn känner sin tystnad och dess innehåll väljer de fritt sin musik – och sitt liv! Då kan de träda in i vuxenlivet som hörande och skapande, inte som lydiga reproducenter av omvärldens och musikindustrins önskedrömmar. De kan bjuda den syntetiserade popmusiken motstånd och i stället bejaka toner som utvecklas i samspel med våra inre rytmer.

I sagoboken »Tomtebobarnen« lärde sig barnen att skilja på hökens vingebus och skogens sus; det var en fråga om liv eller död.

Snart är det en fråga om överlevnad i decibeldjungeln!

Arne Reberg